

Forteiland Hoofddorp is van een verlaten plek omgetoverd tot een aantrekkelijke gemengde bestemming. Theatermaker Femme Hammer en architect Serge Schoemaker troffen het fort tien jaar geleden overwoekerd aan. Door openingen aan weerszijden van het betonnen verdedigingswerk was de aarde tot aan het plafond het gangenstelsel binnengedrongen. Op basis van een plan, ondersteund met visualisaties en maquettes, wisten Schoemaker en Hammer drie miljoen aan subsidie los te krijgen om de donkere binnenwereld van het militair erfgoed weer tot leven te wekken. Door ruimtes met schietgaten leeg te laten, is nu voorstelbaar hoe het fort als onderdeel van de verdedigingslinie zou functioneren. Het fort bestaat in tegenstelling tot de meeste andere exemplaren uit twee verdiepingen en biedt daarmee voldoende ruimte voor de nieuwe functies: cultuur, educatie, werken, eten en feestvieren. Door vloerverwarming toe te passen en de elektra door boorgaten in het metersdikke beton te trekken, is het interieur gevrijwaard van onderbrekingen. Als gevolg daarvan domineert het kaal gestraalde beton de ervaring. Om akoestische redenen zijn houten wanden geplaatst, stalen trappen creëren een tweede circuit tussen de verdiepingen. Op het dak, dat middels een slingerend pad openbaar toegankelijk is gemaakt, onderhoudt een groep vrijwilligers de beplanting. Het forteiland is een groene enclave tussen twee woonwijken en biedt zicht op het landschap van de Geniedijk, onderdeel van de Stelling van Amsterdam. In de openlucht vinden theatervoorstellingen plaats, waarbij de grashelling als tribune dienstdoet. De kroon op het werk ligt middenin verscholen: daar is een pleintje dat, evenals het interieur, een verstilde intimiteit biedt.

Fort van Hoofddorp

Hoofddorp

Forteiland Hoofddorp has been transformed from a deserted place into an attractive, multifunctional destination. When theatre-maker Femme Hammer and architect Serge Schoemaker came across the fort ten years ago it was in a sorry state. Openings on either side of the concrete defensive work had allowed soil to penetrate the labyrinth of corridors right up to the ceiling. Armed with a plan, supported by visualizations and models, Schoemaker and Hammer managed to obtain a three million euro grant to revive the dark interior world of this piece of military heritage. Spaces with gun embrasures were left empty so visitors can now imagine how the fort would have functioned as part of the defensive line. Unlike most other examples of the type, this fort consists of two storeys and so has enough space to accommodate new functions like culture, education, work, catering and parties. By introducing floor heating and pulling electrical cables through holes bored in the metres-thick concrete, the interior has been left free of encroachments; the visitor's experience is dominated by the bare, sandblasted concrete. Timber panels have been inserted for the sake of the acoustics, while steel stairs create a second circulation route between the floors. On the roof, now accessible via a winding path, a group of volunteers maintain the plants and shrubs. The 'fort island' is a green enclave between two housing estates and offers views over the landscape of the Geniedijk, which is part of the Stelling van Amsterdam (Defence Line of Amsterdam). The grassy slope serves as seating for open-air theatrical performances. The highlight of this work is tucked away in the middle: a small square that, like the interior, offers a hushed intimacy.

Serge Schoemaker Architects

Foto/Photo: DroneScenario

- Situatie/Site plan**
- A forteiland/fortress island
  - B gracht/canal
  - C glacis
  - D Geniedijk
  - E Hoofdweg Westzijde
- Doorsneden/Sections**
- Eerste verdieping, begane grond/
First, ground floor**
- 1 hoofgebouw/main building
  - 2 keelkazemat/casemate
  - 3 hefkoepelgeschut/retractable turret
  - 4 voorplein/forecourt
  - 5 openluchttheater/open-air theatre
  - 6 pleintje/small square

